DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
av den 14 april 1994*

I mål C-392/92

har Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (Tyskland) till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Christel Schmidt

och

Spar- und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen.

Begäran avser tolkningen av rådets direktiv 77/187/EEG av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter (EGT nr L 61, s. 26, fransk version; svensk specialutgåva, del 05, volym 02).

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. C. Moitinho de Almeida samt domarna R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse (referent) och M. Zuleeg,

generaladvokat: W. Van Gerven,
justitiesekreterare: D. Louterman-Hubeau, avdelningsdirektör,

som beaktat de skriftliga yttrandena från

* Rättegångsspråk: tyska.

— Spar- und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen, svarande i målet vid den nationella domstolen, genom advokaten Wolfgang Jordan, Bordesholm,

— Förbundsrepubliken Tysklands regering genom Ernst Röder, Ministerialrat vid förbundsekonomiministeriet, i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering genom Sue Cochrane, Treasury Solicitor's Department, och Derrick Wyatt, barrister, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission genom Karen Banks och Jürgen Grunwald, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

som beaktat förhandlingsrapporten,

som vid muntlig förhandling den 20 januari 1994 hört de muntliga yttrandena från den tyska regeringen, Förenade kungarikets regering, företrädd av John E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, och Derrick Wyatt, båda i egenskap av ombud, samt kommissionen och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande vid sammanträde den 23 februari 1994,

meddelar följande

dom

1 Genom beslut av den 27 oktober 1992, som inkom till domstolen den 9 november 1992, har Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt två frågor om tolkningen av rådets direktiv 77/187/EEG av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter (EGT nr L 61, s. 26, nedan kallat direktivet).

2 Frågorna har ställts inom ramen för en tvist mellan Christel Schmidt och Spar- und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen (sparbanken i de tidigare distrikten Bordesholm, Kiel und Cronshagen, nedan kallad sparbanken).

3 Det framgår av skälen till beslutet om hänskjutande att sökanden i målet vid den nationella domstolen, som var anställd av sparbanken för att städa lokalerna i dess filial i Wacken, sagts upp i februari 1992 på grund av en renovering av denna filial. Efter renoveringen ville sparbanken överlåta lokalvården till företaget Spiegelblank, som redan hade ansvaret för lokalvården i de flesta av sparbankens övriga lokaler.

4 Bolaget Spiegelblank erbjöd sig att återanställa Christel Schmidt för en månadslön som var högre än den hon tidigare haft. Christel Schmidt var emellertid inte beredd att arbeta på dessa villkor, eftersom hon bedömde att hennes timlön på grund av utökningen av städytan i själva verket skulle bli lägre.

5 Christel Schmidt väckte talan mot beslutet om uppsägning, vilken avslogs i första instansen. Hon överklagade därefter till Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein.

6 Den domstolen fann att tvistens avgörande var beroende av tolkningen av direktiv 77/187 och har därför ställt följande frågor till domstolen:

"1. Kan lokalvården inom ett företag likställas med en del av en verksamhet i den mening som avses i direktiv 77/187/EEG när den genom ett avtal överlåtes på ett annat företag?

2. Om svaret på den första frågan är jakande, gäller detta även om ifrågavarande lokalvård före överlåtelsen utfördes av en enda anställd?"

7 Dessa båda frågor kan besvaras i ett sammanhang.

8 Enligt artikel 1.1 i direktivet skall detsamma tillämpas "vid överlåtelse av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet till en annan arbetsgivare genom lagenlig överlåtelse eller fusion."

9 Den nationella domstolen vill med sina båda frågor få veta om lokalvården i en av ett företags lokaler kan likställas med en del av en verksamhet i direktivets mening och om detta i så fall även gäller för det fall ifrågavarande arbete innan det genom avtal överläts på ett utomstående företag utfördes av en enda anställd.

10 Sparbanken, Förbundsrepubliken Tyskland och Förenade kungariket anser att dessa frågor skall besvaras nekande. Sparbanken gör i huvudsak gällande att lokalvården varken utgjorde företagets huvudsakliga verksamhet eller en i förhållande till denna sidoordnad verksamhet, medan Förbundsrepubliken Tyskland och Förenade kungariket hävdar att sparbankens beslut att överföra lokalvården på ett annat företag inte innebar någon överlåtelse av vare sig en ekonomisk enhet, lokaler eller materiella tillgångar.

11 Kommissionen har bl.a. anfört att lokalvården, om den utförs av företagets personal, är en servicefunktion som utförs direkt av företaget och att det förhållandet att detta arbete endast är av underordnad betydelse och inte har något direkt samband med föremålet för företagets verksamhet inte kan innebära att överlåtelsen faller utanför direktivets tillämpningsområde.

12 Enligt domstolens rättspraxis (se dom av den 12 november 1992 i mål C-209/91 Watson Rask och Christensen, Rec. s. I-5755, punkt 15) är direktivet tillämpligt i alla fall där det inom ramen för ett avtalsförhållande sker ett byte av den fysiska eller juridiska person som ansvarar för verksamhetens drift och som till följd därav iklätt sig en arbetsgivares förpliktelser i förhållande till företagets anställda, varvid det saknar betydelse om det skett någon överlåtelse av äganderätten till företaget eller inte.

13 Det skydd som föreskrivs i direktivet avser i enlighet med de ovan angivna bestämmelserna i artikel 1.1 framförallt fall där överlåtelsen endast rör en verksamhet eller del av en verksamhet, dvs. en del av företaget. Skyddet omfattar i så fall de arbetstagare som är knutna till denna del av företaget, eftersom anställningsförhållandet i enlighet med vad domstolen uttalat i en dom av den 7 februari 1985 i mål 186/83 Botzen (Rec. s. 519, punkt 15) huvudsakligen karaktäriseras av det band som finns mellan arbetstagaren och den del av företaget där han utför sina arbetsuppgifter.

14 Om en näringsidkare genom avtal överlåter ansvaret för en servicefunktion inom företaget, t. ex. lokalvården, till en annan näringsidkare, som till följd därav iklär sig en arbetsgivares förpliktelser i förhållande till de anställda som är knutna till denna funktion, omfattas således denna transaktion av direktivets tillämpningsområde. Som domstolen redan fastslagit i ovannämnda dom i målet Watson Rask och Christensen, punkt 17, kan det förhållandet att den överlåtna verksamheten för det överlåtande företaget endast utgör en underordnad verksamhet som inte har något direkt samband med föremålet för dess verksamhet inte innebära att transaktionen faller utanför direktivets tillämpningsområde.

15 Inte heller är den omständigheten att arbetet i fråga före överlåtelsen utfördes av en enda anställd tillräcklig för att en tillämpning av direktivet skall anses utesluten, eftersom direktivets tillämpning inte är avhängig av det antal anställda som är knutna till den del av verksamheten som är föremål för överlåtelsen. Det skall nämligen påpekas att direktivet i enlighet med vad som framgår av det andra övervägandet bl.a. har till syfte att skydda arbetstagarna vid byte av arbetsgivare, särskilt för att säkerställa att deras rättigheter skyddas. Detta skydd omfattar alla anställda och måste därför säkerställas även om endast en anställd berörs av överlåtelsen.

16 De argument som framförts av de tyska och brittiska regeringarna och som grundas på att det inte skett någon överlåtelse av materiella tillgångar kan inte heller godtas. Den omständigheten att i domstolens rättspraxis nämns överlåtelse av sådana tillgångar som en av flera olika kriterier som en nationell domstol skall beakta vid en samlad bedömning av en komplicerad transaktion för att kunna bedöma om det i realiteten föreligger en verksamhetsöverlåtelse, gör det inte möjligt att dra slutsatsen att det inte föreligger någon överlåtelse i avsaknad av detta kriterium. Skyddet för arbetstagarnas rättigheter – vilket såsom framgår av själva rubriken är syftet med direktivet – kan inte vara avhängigt av bedömningen av en enda faktor, vilken i enlighet med vad domstolen för övrigt redan fastslagit inte i sig själv är avgörande (se dom av den 18 mars 1986 i mål 24/85 Spijkers, Rec. s. 1119, punkt 12).

17 Enligt domstolens rättspraxis (se ovannämnda dom i Spijkers-målet, punkt 11, och dom av den 19 maj 1992 i mål C-29/91 Redmond Stichting, Rec. s. I-3189, punkt 23) är det avgörande kriteriet för att fastställa om det enligt direktivet föreligger en överlåtelse av en verksamhet eller del av en verksamhet, om företaget i fråga bevarat sin identitet som ekonomisk enhet. Enligt samma praxis avgörs frågan om huruvida denna identitet är bevarad bl. a. av om den nye arbetsgivaren faktiskt fortsätter eller återupptar samma eller liknande verksamhet. I målet vid den nationella domstolen, vars beslut om hänskjutande innehåller alla väsentliga omständigheter, är likheten mellan det städningsarbete som skulle utföras före och efter överlåtelsen, vilken för övrigt framgår av erbjudandet om återanställning av den berörda arbetstagaren, utmärkande för en transaktion som faller inom tillämpningsområdet för direktivet och som ger den anställde vars arbetsuppgifter överförts det skydd som direktivet erbjuder.

18 Det bör dock anmärkas att även om överlåtelse av en verksamhet eller del av en verksamhet enligt artikel 4.1 i direktivet inte i sig kan utgöra skäl för uppsägning från överlåtarens eller förvärvarens sida, så utgör emellertid denna bestämmelse inte hinder för uppsägningar som sker av ekonomiska, tekniska eller organisatoriska orsaker, innebärande förändringar i arbetsstyrkan.

19 Det skall slutligen även påpekas att direktivet inte utgör hinder för ändringar i anställningsförhållandet med den nye arbetsgivaren, i den mån sådana ändringar är tillåtna enligt nationell rätt i andra fall än vid företagsöverlåtelse (se senast ovannämnda dom i målet Watson Rask och Christensen, punkt 31).

20 Svaret på de ställda frågorna blir därför att artikel 1.1 i rådets direktiv 77/187/EEG av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter skall tolkas på så sätt att dess tillämpningsområde omfattar fall där, i likhet med vad som beskrivits i beslutet om hänskjutande, ett företag genom avtal till ett annat företag överlåter ansvaret för den lokalvård som det tidigare själv haft hand om, även om ifrågavarande arbete före överlåtelsen utfördes av en enda anställd.

Rättegångskostnader

21 De kostnader som har förorsakats regeringarna i Förbundsrepubliken Tyskland och Förenade kungariket samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

– angående de frågor som genom beslut av den 27 oktober 1992 förts vidare av Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein – följande dom:

Artikel 1.1 i rådets direktiv 77/187/EEG av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter skall tolkas på så sätt att dess tillämpningsområde omfattar fall där, i likhet med vad som beskrivits i beslutet om hänskjutande, ett företag genom avtal till ett annat företag överlåter ansvaret för den lokalvård som det tidigare själv haft hand om, även om ifrågavarande arbete före överlåtelsen utfördes av en enda anställd.

Moitinho de Almeida Joliet Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 april 1994.

R. Grass
Justitiesekreterare

J. C. Moitinho de Almeida
Ordförande på femte avdelningen